

ВЗАЄМОДІЯ БІЗНЕСУ, ДЕРЖАВИ ТА УНІВЕРСИТЕТІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Підвищення якості вищої освіти виступає пріоритетним напрямком у забезпеченні конкурентоспроможності національної освітньої системи та підготовці висококваліфікованих кадрів. Водночас суттєва різниця між потенційними можливостями та реальному ресурсному забезпеченні вищої школи України впливає на зниження якості змісту освіти і нівелює роль університетів у забезпеченні потреб економіки конкурентоспроможними фахівцями.

Складність структурних перетворень у вищій освіті викликане існуванням адміністративної системи управління із високим рівнем централізації прийняття рішень в освітній сфері. Така жорстка підпорядкованість обумовлює інертність освітніх процесів у вищій школі та відсутність тісної кореляції із реальними запитами ринку праці через неможливість швидкої реакції на зовнішні зміни. Саме тому перед вищими навчальними закладами постає питання пошуку ефективним форм взаємодії із бізнесом та державними структурами в процесі підготовки майбутніх фахівців, реалізація яких дозволить забезпечити їм не лише класичну освіту (знання, вміння, навички), але й відповідні компетенції, необхідні для виконання професійних обов'язків.

Вища освіта виступає своєрідним посередником між особистістю, суспільством, державою та реально впливає на гармонізацію їх відносин. Як соціальний інститут вища освіта покликана адекватно реагувати на суспільні зміни та процеси, при цьому змінюючи зміст освітньої послуги та методи навчання. Активність та спрямованість таких трансформацій визначають якість вищої освіти як відповідність освітньої системи (як результату, так і процесу) існуючим потребам, цілям, вимогам сучасного суспільства. Варто зазначити, що домінуючі тенденції до зростання масовості вищої освіти змінили основні акценти в оцінюванні якості освітнього продукту в бік задоволення потреб осіб, які її здобувають. Чітка переорієнтація національної системи вищої освіти на споживачів можлива за рахунок участі бізнесу та держави в процесі професійної підготовки фахівців. Така взаємодія повинна базуватися на принципах спільності освітніх цінностей, узгодженості інтересів та взаємної співпраці усіх сторін. Очевидно, що провідна роль у забезпеченні якості освітньої діяльності належить власне університету як ланці, що інтегрує процеси створення нових знань та розробки механізмів їх комерціалізації і трансферу технологій у виробництво. В рамках такої співпраці університет, поряд із традиційними функціями організації навчального процесу, налагоджує та підтримує зв'язки із підприємствами, виконуючи для них функції із досліджень і розвитку, підготовки і підвищення кваліфікації кадрів, а також

концентрує зусилля держави, пов'язані із впровадженням інновацій. Як результат такого співробітництва вищі навчальні заклади отримують можливість розвивати бізнес-інкубатори, навчальні підприємства з венчурним капіталом, наукові парки, консультаційні компанії, віртуальні фірми, використовуючи при цьому власну матеріальну і фінансову базу. Це забезпечує виконання ними реальних завдань державних чи підприємницьких структур, участь студентів і викладачів у наукових дослідженнях, що фінансуються не лише з боку бізнесу, а й держави [1].

Слід зазначити, що ефективність реалізації посередницьких функцій університетів в багатьох чому залежать від якості освітніх реформ, які мають забезпечити прозорість, відкритість та мобільність системи вищої освіти, надання автономії та академічної свободи, в тому числі у виборі пріоритетних напрямків досліджень, організації стратегічної, операційної діяльності.

Партнерство бізнесу, держави та університетів, засноване на засадах партисипативності на зміну директивним схемам організації освітньо-наукової діяльності, дозволить подолати відірваність освітньої галузі від реальних потреб економіки за рахунок формування системи управління у вищій школі, орієнтованої на результат та ефективність навчання.

Таким чином, формування конкурентної моделі розвитку національної системи вищої освіти в рамках потрійного партнерства повинна включати такі напрями діяльності [2]:

- з боку бізнесу – інформування держави та університетів щодо потреб ринку в кваліфікованих кадрах та стосовно перспективних напрямів діяльності; переорієнтація зі швидкого отримання прибутку на досягнення довгострокових результатів шляхом інвестування у формування інтелектуального капіталу; участь у розробці освітніх програм підготовки необхідних фахівців на основі компетентнісного підходу; забезпечення фінансової підтримки наукової та освітньої діяльності вищих навчальних закладів;

- з боку держави – створення організаційних та законодавчих умов існування партнерства, реальне забезпечення автономії та дотримання академічної свободи університетів; сприяння створенню відповідної матеріально-технічної бази організації навчального процесу; формування державного замовлення на спеціальності відповідно до дійсних потреб ринку праці та бізнес-середовища; розробка системи заохочень та стимулів корпоративного сектору до проведення спільних з університетами науково-дослідних робіт в пріоритетних сферах;

- з боку університетів – заснування технопарків, інноваційних компаній, венчурних фондів з метою проведення науково-дослідних робіт та комерціалізації їх результатів; зменшення бюрократичної складової у їхній діяльності, що суттєво ускладнює діалог із бізнесом; активне залучення експертів та представників бізнесу до освітнього процесу.

Доцільність та ефективність співпраці в рамках моделі «бізнес-держава-університети» визначається системою переваг, які в результаті взаємодії отримує кожен з учасників. Для університетів участь у партнерстві забезпечить гармонізацію освітніх послуг відповідно до запитів ринку, підвищить академічну мобільність і сумісність навчального процесу із міжнародними стандартами якості, перетворить вищі навчальні заклади на активних учасників європейського освітнього простору. Для держави загалом такого роду кооперація принесе значний економічний, науково-технічний і соціальний ефект, а бізнес, інвестуючи у власний людський капітал, отримує мотивованих та компетентних фахівців, здатних успішно виконувати професійні обов'язки та досягати стратегічних цілей розвитку підприємства.

Таким чином, вища освіта виступає інтегруючим елементом у процесах формування людини як основної продуктивної сили економіки та громадянського суспільства. Кооперація приватно-державного партнерства із вищими навчальними закладами дозволить забезпечити інноваційний розвиток економіки та відповідність якості кадрів сучасним запитам ринку праці.

Список літератури

1. *Теоретико-методологічне обґрунтування ефективних фінансово-економічних моделей розвитку вищої школи: монографія / І.М. Грищенко, Ю.М. Вітренко, С.В. Захарін [та ін.]; за заг. ред. чл.-кор. НАПН України, д-ра екон. наук., проф. І.М. Грищенка. – К.: 2015. – 260 с.*

2. *Семенець Ю.О. Партнерство бізнесу, держави та університетів як стратегічний ресурс інноваційного розвитку України [Електронний ресурс] / Ю.О. Семенець // Ефективна економіка. – № 2. – 2016. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4798>.*